

1. Опис навчальної дисципліни

Показник	Значення показника
Курс (и)	1
Семестр (и)	2
Обсяг (кредити ЄКТС/години)	5/150
Кількість змістових модулів	2
Розподіл годин за видами навчальної діяльності:	
лекції (Л)	8
семінарські заняття (СЗ)	8
практичні заняття (ПЗ)	
індивідуальні завдання (ІЗ)	-
самостійна робота (СР)	134
форма підсумкового контролю (семестр)	диф. залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Мета: формування у студентів ННІ ІБ СК Національної академії СБ України системи концептуальних знань про передумови, тенденції, сутність та зміст інформаційної безпеки, її складові і напрями, в сучасних умовах розвитку інформаційних технологій та суспільної взаємодії, а також компетентностей щодо виокремлення, осмислення і вирішення основних проблем в означеній сфері.

2.2. Завдання:

Основними завданнями опанування навчальної дисципліни «Актуальні проблеми інформаційної безпеки» є:

- усвідомлення комплексності проблем інформаційної безпеки і шляхів її вирішення;

- з'ясування тенденцій, факторів, чинників, перспектив розвитку уявлень про інформаційну безпеку та її значення для майбутнього людства в національному, регіональному і світовому масштабі;

- осмислення явища інформаційної безпеки в єдності найбільш актуальних складових її осмислення і забезпечення, зокрема в контексті права, медіа, інформаційно-аналітичного забезпечення, інформаційних технологій;

- формування здатностей до індивідуальної і групової творчо-аналітичної діяльності, дослідницьких компетентностей, умінь і навичок представляти результати власної діяльності, аргументувати і захищати власну професійну позицію.

2.3. Результати навчання

Обов'язкова навчальна дисципліна «Актуальні проблеми інформаційної безпеки» спрямована на досягнення програмних результатів навчання, визначених освітньо-професійною програмою «Організація захисту інформації з обмеженим доступом» (від 12.09.2024 № 29/3-408/ві), а саме:

ПРН-1	Застосовувати системний аналіз та синтез для вирішення завдань забезпечення національної безпеки.
ПРН-2	Застосовувати вітчизняний та зарубіжний досвід забезпечення національної безпеки з урахуванням теорії національної безпеки під час здійснення професійної діяльності.
ПРН-5	Розробляти та реалізовувати інноваційні проекти у сфері національної безпеки з урахуванням правових, соціальних, економічних та етичних аспектів.
РН-7	Аналізувати та оцінювати потенційний вплив розвитку технологій на сучасний стан безпекового середовища
ПРН-9	Синтезувати спектр заходів та підходів, що можуть використовуватись для вирішення проблем, пов'язаних з викликами глобальній, європейській та регіональній безпеці.
ПРН-10	Формувати елементи (складові) стратегії національної безпеки держави (за сферами забезпечення та видами діяльності) (кіберзахист, забезпечення державної безпеки в інформаційній сфері).
ПРН-11	Застосовувати загальну методологію, спеціальні методи і технології для розв'язання професійних задач у визначених законодавством сферах та за напрямками майбутньої діяльності.
ПРН-14	Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з питань національної безпеки до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.
ПРН-15	Управляти проведенням заходів у процесі забезпечення національної безпеки в різних умовах обстановки з використанням нових стратегічних підходів.

3. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів, тем навчальних занять	Кількість годин					
	Усього	Л	СЗ	ПЗ	ЛЗ	СР
1	2	3	4	5	6	7
Змістовний модуль 1. Засади розуміння інформаційної безпеки та їх правове відображення в сучасних умовах						
Тема 1. Теорія і філософія інформаційної безпеки	19	1	2			16
Лекція 1. Генеза розуміння інформаційної безпеки в науці і практиці		1				
Самостійна робота 1. Сучасні тренди інформаційної безпеки						6
Самостійна робота 2. Цінність інформаційної безпеки в інформаційному суспільстві						4
Семінар 1. Параметри інформаційної безпеки в основних вимірах її забезпечення			2			
Самостійна робота 3. Вплив агресивної інформаційної політики РФ на інформаційну безпеку європейському і світовому рівні						6
Тема 2. Правові аспекти інформаційної безпеки	55	3	2			50
Лекція 1. Правове регулювання інформаційної безпеки: національний, міжнародний регіональний і глобальний рівні		1				
Самостійна робота 1. Інформаційна безпека в системі національної безпеки						4
Самостійна робота 2. Розвиток положень про інформаційну безпеку в українському законодавстві						4
Самостійна робота 3. Інформаційна безпека в міжнародному контексті						4
Самостійна робота 4. Міжнародні стандарти управління інформаційною безпекою						4
Лекція 2. Інформаційні права людини як стратегічний пріоритет інформаційної безпеки		1				
Самостійна робота 5. Інформаційні права людини в міжнародних стандартах прав людини і національному законодавстві						6
Самостійна робота 6. «Інформація» як критерій інформаційних прав людини						4
Самостійна робота 7. Цифрові права людини в реаліях і перспективах інформаційної безпеки						4

Назви змістових модулів, тем навчальних занять	Кількість годин					
	Усього	Л	СЗ	ПЗ	ЛЗ	СР
1	2	3	4	5	6	7
Самостійна робота 8. Європейські ініціативи щодо цифрових прав та їх розвиток						6
Лекція 3. Інформаційні делікти як чинник інформаційної безпеки		1				
Семінар 1. Поняття, види, особливості інформаційних деліктів			2			
Самостійна робота 9. Причини виникнення і поширення інформаційних деліктів						4
Самостійна робота 10. Юридична відповідальність за інформаційні делікти						6
Самостійна робота 11. Юридична відповідальність в системі механізмів забезпечення інформаційної безпеки						4
Всього годин за модуль 1	74	4	4			66
Змістовний модуль 2. Медіа, аналітична та технологічна складова інформаційної безпеки						
Тема 3. Медійний вимір інформаційної безпеки	19	1	2			16
Лекція 1. Розвиток медіапростору як чинник інформаційної безпеки		1				
Самостійна робота 1. Соціальні медіа та їх вплив на інформаційну безпеку						4
Самостійна робота 2. Правові та морально-етичні засади регулювання медіа в сучасних умовах						6
Семінар 1. Технології маніпулятивних інформаційних впливів в медіапросторі			2			
Самостійна робота 3. Протидія дезінформації в медіапросторі як напрям забезпечення інформаційної безпеки						6
Тема 4. Аналітична складова інформаційної безпеки	19	1				18
Лекція 1. Інформаційно-аналітичне забезпечення в системі забезпечення інформаційної безпеки		1				
Самостійна робота 1. Види, рівні, форми аналізу у сфері національної безпеки						4
Самостійна робота 2. Стандарти і особливості інформаційно-аналітичного забезпечення в різних видах соціально значущої діяльності						4
Самостійна робота 3. Основні аналітичні рамки та можливості їх використання в контексті інформаційної безпеки						6

Назви змістових модулів, тем навчальних занять	Кількість годин				
	Усього	Л	СЗ	ПЗ	ЛЗ
1	2	3	4	5	6
Самостійна робота 4. Альтернативні формати інформаційно-аналітичного забезпечення					
Тема 5. Інформаційні технології і перспективи інформаційної безпеки	38	2	2		
Лекція 1. Кібербезпека в сучасних умовах: проблеми розуміння, чинники, перспективи		1			
Самостійна робота 1. Складові, напрями, суб'єкти, стратегічні цілі забезпечення кібербезпеки України					
Самостійна робота 2. Міжнародне регулювання кібербезпеки					
Самостійна робота 3. Характеристика основних проявів кіберзлочинності					
Самостійна робота 4. Подолання кіберзлочинності в кібербезпекових стратегіях провідних країн світу					
Лекція 2. Інформаційні технології та перспективи їх розвитку в безпековому вимірі		1			
Семінар 1. Актуальні тренди інформаційних технологій в контексті безпеки: проблеми, загрози та шляхи їх подолання			2		
Самостійна робота 5. Властивості середовища індустрії 4.0 та його вплив на безпеку					
Самостійна робота 6. Штучний інтелект як чинник формування сучасного середовища забезпечення інформаційної безпеки					
Самостійна робота 7. Перспективи зміни парадигми інформаційної безпеки в умовах розвитку Metaverse					
Всього годин за модуль 2	76	4	4		
Підсумковий контроль (диференційований залік)					
Всього годин за навчальну дисципліну	150	8	8		1

4. Основні методи навчання

Методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

– методи надання і сприйняття навчальної інформації: словесні (лекція, дискусія); наочні (ілюстрація, демонстрація, візуалізація); практичні (міні-дослідження, задачі);

– методи логіки сприйняття навчальної інформації: індуктивний; дедуктивний; аналітичний, моделювання, тощо;

– методи формування знань: репродуктивний; проблемно-пошуковий;

– організаційні методи: навчальна робота під керівництвом викладача; самостійна творчо-пошукова робота з джерельною базою, міні-дослідження.

Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності та розвитку soft skills:

– стимулювання інтересу до дослідницької діяльності;

– створення навчально-наукової дискусії;

– моделювання проблемних ситуацій правової сфери, що потребують наукового вирішення;

– колективна робота малими групами;

– модерування групової роботи;

– створення презентації, інфографіки;

– кейс-метод;

– створення ситуацій зайнятості і пізнавальної новизни;

– заохочення до самонавчання і дослідницької творчості.

5. Оцінювання результатів навчання

5.1 Результати навчання здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни оцінюються за 100-бальною шкалою як сума балів поточного та підсумкового контролю із застосуванням наступних вагових коефіцієнтів, загальна сума яких дорівнює 1:

Вид контролю	Ваговий коефіцієнт
Поточний контроль (К)	0,6
Підсумковий контроль (ПК)	0,4

Підсумкова семестрова оцінка (ПСО) обчислюється за формулою: $ПСО=К+ПК$

5.2. Складниками для обчислення балу поточного контролю здобувача вищої освіти є:

Види навчальної діяльності	Кількість балів (максимальна)
Робота на лекціях (участь в обговоренні актуальних питань; власні пропозиції, зауваження тощо)	1
Робота на семінарських заняттях	5
Робота на практичних заняттях	5
Виконання завдань для самостійної роботи	1
Виконання індивідуальних та/або групових завдань	-
Виконання модульної контрольної роботи	5

Мінімальна кількість балів для допуску до підсумкового контролю - 36

5.3. Шкала оцінювання здобувача вищої освіти

Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100	<i>Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок.</i> Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.
B	84-89	<i>Дуже добре – вище середнього рівня, але з кількома помилками.</i> Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.
C	75-83	<i>Добре – загалом правильна робота, але з певною кількістю помилок.</i> Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.
D	65-74	<i>Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків.</i> Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.
E	60-64	<i>Достатньо – виконання задовольняє мінімальні вимоги.</i> Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.
FX	35-59	<i>Незадовільно – потрібна додаткова робота.</i> Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу
F	1-34	<i>Незадовільно – потрібна значна додаткова робота.</i> Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

6. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

Основна література:

1. Актуальні проблеми інформаційної безпеки : навч. посіб. / О. О. Тихомиров, А. В. Ватраль, Д. С. Мельник та ін. Київ : НА СБУ, 2024. 264 с.
2. Баранов О. А. Соціальні та цифрові трансформації: нова парадигма кібербезпеки. Монографія. Київ: 2021. 86 с.
3. Горбулін В.П. Як перемогти росію у війні майбутнього / В.Горбулін. Київ: Брайт Букс, 2021. 248 с.
4. Енциклопедія соціогуманітарної інформології / коорд. проекту та заг. ред. проф. К.І. Беляков. Одеса: Видавничий дім «Гельветика». 2021. Т. 2. 432 с.
5. Енциклопедія соціогуманітарної інформології / коорд. проекту проф. К.І. Беляков. Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2020. Т. 1. 472 с.
6. Золотар О.О. Інформаційна безпека людини: теорія і практика : монографія. Київ : ТОВ «Видавничий дім «АртЕк», 2018. 446 с.
7. Інформаційна безпека. Підручник / В.В. Остроухов, М.М. Присяжнюк, О.І. Фармагей, М.М. Чеховська та ін.; за ред. В.В. Остроухова. Київ: Видавництво Ліра-К, 2021. 412 с.
8. Інформаційне протистояння: навчальний посібник / І.М. Ничитайло, Л.В. Єрьоміна, В.Л. Тиква, Г.М. Чіпуріна, В.М. Шемаєв; Київ: Наук.-вид. відділ НА СБ України, 2023. 263 с.
9. Організаційно-правові основи забезпечення кібербезпеки: підручник / М.М. Присяжнюк, А.І. Марущак, Д.С. Мельник, В.В. Остроухов, М.В. Гуцалюк, О.П. Ткаченко; за заг. ред. М.М. Присяжнюка. Київ: Вид-во «Ліра-К», 2023. 320 с.
10. Світова гібридна війна: український фронт: монографія / за заг. ред. В.П. Горбуліна. Київ: НІСД, 2017. 496 с.
11. Стратегічний, оперативний, ситуаційний аналіз у сфері національної безпеки (основні підходи і методики) : оглядове видання / уклад. Д. В. Талалай, О. О. Тихомиров. Київ : НА СБУ, 2023. 76 с.
12. Стратегія розвитку штучного інтелекту в Україні: монографія / А. І. Шевченко, С. В. Барановський, О. В. Білокобильський, Є. В. Бодянський та ін. [За заг. ред. А. І. Шевченка]. Київ: ІПШІ, 2023. 305 с.
13. Сугестивні технології маніпулятивного впливу: навч. посіб. / М.М. Присяжнюк, Л.Ф. Компанцева, Є.Д. Скулиш [та ін.]; ред.: Є.Д. Скулиша; Київ: Нац. акад. СБУ, 2010. 247 с.
14. Тихомиров О. О., Тугарова О. К. Юридична відповідальність за правопорушення в інформаційній сфері: навч. посіб. Київ: Нац. акад. СБУ, 2015. 172 с.
15. Юридична відповідальність за правопорушення в інформаційній сфері та основи інформаційної деліктології: монографія / І.В. Арістова, О.А. Баранов, О.П. Дзьобань та ін.; за заг. ред. проф. К. І. Белякова. Київ: КВІЦ, 2019. 344 с.

Допоміжна література:

1. Баранов О.А. Інтернет речей (IoT): робот зі штучним інтелектом у правовідносинах. Юридична Україна. 2018. № 5-6. С. 75–95.

2. Баранов О.А. Інтернет речей (IoT): регулювання надання послуг роботами зі штучним інтелектом. Інформація і право. 2018. № 4(27). С. 46–70.
3. Баранов О.А. Правове забезпечення інформаційної сфери: теорія, методологія і практика: монографія. Київ: Едельвейс, 2014. 497 с.
4. Беляков К.І. Інформація в праві: теорія і практика. Київ: КВЦ, 2006. 118 с.
5. Беляков К.І. Інформатизація в Україні: проблеми організаційного, правового та наукового забезпечення. Монографія. Київ: КВЦ, 2008. 574 с.
6. Беляков К.І., Онопрієнко С.Г., Шопіна І.М. Інформаційна культура в Україні: правовий вимір. Монографія. Київ: КВЦ, 2018. 168 с.
7. Грабар І.Г., Грищук Р.В., Молодецька К.В. Безпекова синергетика: кібернетичний та інформаційний аспекти: монографія. Житомир, 2019. 279 с.
8. Деструктивні впливи та негативні наративи: інструменти виявлення та протидії: метод. мат. / Д.В. Дубов, А.В. Баровська, Ю.К. Каздобіна. Київ: УФБС, 2020. 60 с.
9. Дзьобань О.П., Мануйлов Є.М. Інформаційна безпека в контексті інформаційної культури. Інформація і право. 2017. № 1(20). С. 74–81.
10. Забезпечення інформаційної та кібербезпеки в умовах військової агресії РФ проти України: аналітичний огляд / Л.М. Стрельбицька, М.П. Стрельбицький, М.Л. Пальчик. Київ: НА СБУ, 2022. 56 с.
11. Кастельс М., Хіманен П. Інформаційне суспільство та держава добробуту. Фінська модель: пер. з англ. Київ: Ваклер, 2006. 230 с.
12. Костенко О.В. Електронна юрисдикція, метавсесвіт, штучний інтелект, цифрова особистість, цифровий аватар, нейронні мережі: теорія, практика, перспективи. Наукові інновації та передові технології. 2022. № 2(4). С. 54-78.
13. Кулеба Д.І. Війна за реальність. Як перемагати у світі фейків, правд і спільнот. Київ: Книголав, 2023. 480 с.
14. Ланде Д.В., Фурашев В.М. Парламентський контроль із застосуванням генеративного штучного інтелекту : монографія / Ланде Д.В., Фурашев В.М. Київ: ТОВ «Інжиніринг», 2023. 202 с.
15. Мельник Д.С. Комп'ютерні злочини: проблеми виділення та кваліфікації. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Київ, 2021, вип. 4 (104), С. 59-62. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2021-4-7055>
16. Нашинець-Наумова А.Ю. Інформаційна безпека: питання правового регулювання: монографія. Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2017. 168 с.
17. Почепцов Г.Г. Когнітивні війни у соцмедіа, масовій культурі та масових комунікаціях. Харків: Фоліо, 2019. 314 с.
18. Почепцов Г.Г. Токсичний інфопростір. Як зберегти ясність мислення і свободу дії. Київ: Vivat, 2021. 384 с.
19. Разметаєва Ю.С. Цифрові права людини та проблеми екстратериторіальності в їх захисті. Право та державне управління. 2020. № 4. С. 12–23.
20. Сенченко М. Мас-медіа, піар, як засоби маніпуляції. Київ: Ліра К, 2022. 200 с.
21. Стрельбицька Л.М., Стрельбицький М.П., Пальчик М.Л. Організаційно-правові засади управління інформаційною та кібернетичною

безпекою як складових національної безпеки України. Київ: НА СБУ, 2022. 65 с.

22. Тихомиров О.О. Еволюція інформаційних прав людини. Інформація і право. 2023. № 1 (44). С. 50–57.

23. Тихомиров О.О. Забезпечення інформаційної безпеки як функція сучасної держави: монографія; заг. ред. Р. А. Калюжний. Київ: Центр навч.-наук. та наук. практик. видань НА СБ України, 2014. 196 с.

24. Тихомиров О.О. Інформаційна безпека: соціотехнічна парадигма. Інформаційна безпека людини, суспільства, держави. 2014. №1. С. 13-20.

25. Тихомиров О.О. Права людини: інформаційний вимір : монографія Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. 304 с.

26. Тоффлер Е. Третя Хвиля / 3 англ. пер. А. Євса. Київ: Вид. дім «Всесвіт», 2000. 480 с.

27. Федчак І.А. Основи кримінального аналізу: навчальний посібник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 288 с.

28. Фігель Ю.О. Проблеми обмеження права на доступ до інформації. Вісник ЛТЕУ. Юридичні науки. 2015. № 1. С. 132–139.

29. Clarke A.E., Washburn R., Friese C. (Eds.). *Situational Analysis in Practice: Mapping Relationalities Across Disciplines* (2nd ed.). New York: Routledge. 2022. 378 p. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781003035923>

30. Hassan M. Framework Analysis – Method, Types and Examples. October 1, 2023. URL: <https://researchmethod.net/framework-analysis/>.

31. Tykhomyrov O.O., Bieliakov K.I., Kostenko O.V., Radovetska L.V. Digital rights in the human rights system. *InterEULawEast*. 2023. Vol. X (1). P. 183–207. DOI: <https://doi.org/10.22598/iele.2023.10.1.10>; URL: <https://hrcak.srce.hr/file/440551>

32. Tykhomyrov O.O., Kostenko O.M., Bieliakov K.I., Aristova I.V. «Legal personality» of artificial intelligence: methodological problems of scientific reasoning by Ukrainian and EU experts. *AI & SOCIETY*. February 2023. DOI: <https://doi.org/10.1007/s00146-023-01641-0>

Нормативно-правові джерела:

1. Загальна декларація прав людини: Міжнародний документ від 10.12.1948. Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015

2. Конвенція про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних: Міжнародний документ від 28.01.1981. Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_326

3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини): міжнародний документ від 04.11.1950. Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004

4. Конвенція про кіберзлочинність: міжнародний документ. Ратифікація від 07.09.2005. Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_575

5. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

6. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права: міжнародний документ. Прийнято Генеральною Асамблеєю ООН 16 грудня 1966 року. Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043
7. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
8. Про національну безпеку України : Закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>
9. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України : Закон України від 05.10.2017 № 2163-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2163-19>
10. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19>
11. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 2.12.2020 № 1556-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80>
12. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України №722/2019 від 30.09.2019. Президент України. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825>
13. Стратегія інформаційної безпеки : затверджено Указом Президента України від 28.12.2021 № 685/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/685/2021>
14. Стратегія кібербезпеки України : затверджено Указом Президента України від 26.08.2021 № 447/2021. URL: <https://www.rnbo.gov.ua/ua/ukazy/4974.html>
15. Стратегія національної безпеки України «Безпека людини – безпека країни» : затверджено Указом Президента України від 14.09.2020 № 392/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020>

Інші джерела:

1. Керівні принципи у сфері прав людини для інтернет-провайдерів. URL: <https://rm.coe.int/1680599368>
2. Майбутнє, якого ми хочемо, Організація Об'єднаних Націй, яка нам потрібна. Оновлена інформація про роботу Канцелярії Спеціального радника з підготовки заходів з приводу 75-річчя ООН. Вересень 2020 року. URL: https://sozi.com.ua/image/catalog/home/laws/the_future_we_want.pdf
3. Національна доповідь «Цілі Сталого Розвитку: Україна». / Кабінет Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/natsionalna-dopovid-csr-Ukrainy.pdf>
4. Основи відновлення: Зміцнення інституційної спроможності. URL: <https://recovery.gov.ua/project/program/strengthening-institutional-capacity>
5. Основи відновлення: Цифрова держава. URL: <https://recovery.gov.ua/project/program/digital-government>
6. План Відновлення України. URL: <https://recovery.gov.ua/>
7. 10 Internet Rights & Principles. URL: <https://internetrightsandprinciples.org/campaign/>

8. Carta Portuguesa de Direitos Humanos na Era Digital. Lei n.º 27/2021, de 17 de maio. URL: https://www.parlamento.pt/Legislacao/Paginas/Educacao_Carta-Portuguesa-de-Direitos-Humanos-na-Era-Digital.aspx

9. Declaration of Principles Building the Information Society: a global challenge in the new Millennium. URL: https://www.itu.int/dms_pub/itu-s/md/03/wsis/doc/S03-WSIS-DOC-0004!!PDF-E.pdf

10. Declaration on Human Rights and the Rule of Law in the Information Society. May, 13, 2005. URL: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805da1a0

11. Digital democracy with a purpose. Lisbon declaration. URL: <https://www.lisbondeclaration.eu/>

12. European Declaration on Digital Rights and Principles for the Digital Decade. Brussels, 26.1.2022 COM(2022) 28 final. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/declaration-european-digital-rights-and-principles#Declaration>

13. The promotion, protection and enjoyment of human rights on the Internet. UN. General Assembly Resolution A/HRC/RES/32/13 URL: https://ap.ohchr.org/documents/dpage_e.aspx?si=a/hrc/res/32/13

14. The right to Internet access. Parliamentary Assembly Resolution 1987 (2014). Final version. URL: <https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=20870&lang=en>

15. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. General Assembly Resolution. 25 September 2015. URL: https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/generalassembly/docs/globalcompact/A_RES_70_1_E.pdf

16. Ukraine Reform Tracker. URL: <https://impact.economist.com/projects/ukraine-reform-tracker/>

17. World Summit on the Information Society. General Assembly Resolution. 31 January 2002. URL: https://digitallibrary.un.org/record/455403/files/A_RES_56_183-EN.pdf

18. World Summit on the Information Society. General Assembly Resolution. 22 December 2004. URL: https://digitallibrary.un.org/record/538071/files/A_RES_59_220-EN.pdf

Офіційні інформаційні ресурси:

1. Верховна Рада України – www.rada.gov.ua
2. Президент України – www.president.gov.ua
3. Кабінет Міністрів України – www.kmu.gov.ua
4. European Commission – <https://commission.europa.eu>
5. Council of Europe – <https://www.coe.int>

Адреса розміщення робочої програми навчальної дисципліни

(офіційний вебсайт НА СБУ / платформа дистанційного навчання / електронний ресурс навчально-наукового інституту, кафедри, бібліотеки тощо)

